

ОЛЕНА ЩЕРБАКОВА

А ЧИ ВРАХОВАНО ЗНАЧЕННЯ РИТОРИКОЗНАВЧОГО КОМПОНЕНТА В ЕФЕКТИВНОМУ РЕФОРМУВАННІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ?!

*Інститут вищої освіти
Національної академії педагогічних наук України
Київ, Україна
E-mail: Elena-20075@narod.ru*

Започаткований організаторами конференції дискурс між провідними ученими і визнаними практиками щодо стратегічних цілей, поточних завдань та перспективних шляхів ефективного реформування вищої освіти в Україні дозволяє зауважити й на значенні риторикознавчого компонента досліджуваної проблематики. Упродовж останні двох років нами подавалися обґрунтування щодо підвищення ефективності викладання риторикознавчих дисциплін (риторики, ораторського мистецтва, культури мовленнєвої комунікації тощо) у вищій школі України у контексті євроінтеграції; вони поставали з академічних зобов'язань поглибленого аналізу актуальних проблем і тенденцій розвитку, оптимальних шляхів і засобів забезпечення такого підвищення у визначеній галузі знань. У доведеннях виходили і з назрілої потреби та заклику до об'єднання зусиль сучасних українських риторів у вирішенні актуальних питань з риторизації вищої освіти України – з урахуванням позитивного досвіду вітчизняних і зарубіжних колег та за неодмінного збереження кращих надбань класичної національної риторичної спадщини. Також висловлювали припущення: наведені рекомендації можуть слугувати підґрунтям в оновленні якості риторичної освіти у вищих навчальних закладах України, а головне – свідчитимуть про появу новітнього напрямку досліджень – українського риторикознавства вищої школи.

2015-ий рік ознаменовано початком роботи над вивченням риторико-комунікативної культури сучасного університету як інтегративного фактора формування академічної еліти (у рамках наукової тематики новоствореного відділу лідерства та інституційного розвитку вищої освіти ІВО НАПН України). У розвитку інституційного потенціалу університетів у контексті глобального лідерства важливого значення набуває вирішення чималої низки питань, пов'язаних з оптимальним використанням потужного потенціалу відроджуваної (і не до кінця оціненої нині) риторики як універсальної сфери гуманітарного знання та комплексної науки, що інтегрує в собі змістові компоненти багатьох суміжних дисциплін та розвиває в людині цілісну систему особистісних якостей, які й визначають показники їхньої риторичної культури.

Ціннісна парадигма риторичної культури – багатогранна; риторична культура увіходить до обов'язкової компоненти духовної культури людства; риторична культура сучасного НОМО VERBO AGENS – одна з неодмінних складників його професійної культури, що має ґрунтуватися на його моральній мовленнєвій поведінці, а сам він має бути утіленням риторичного ідеалу й бути прикладом для наслідування молоді; оскільки особистість формується засобами словесної освіти, і мовлення є основним інструментом спілкування керівника-освітянина, викладача-педагога і студента, починаючи зі вступних іспитів абітурієнтів до публічних виступів науковців на академічних зібраннях.

Сьогодні доцільно: проаналізувати наявних підходів, досвіду і стану вивчення проблеми; окреслити перспективні завдання щодо стимулюючих чинників формування риторико-комунікативної культури представників академічної еліти у різних сферах їхньої життєдіяльності; визначити пріоритетні напрямки риторикознавчих досліджень (теоретичного і прикладного характеру) в оновленні лідерського потенціалу університетів та ефективності публічної комунікації учасників цього процесу; виявити функції культури та специфіку педагогічного спілкування, ефективні комунікативні стратегії і тактики спілкування з опертям на досліджувану проблематику, а також види, прийоми і методи роботи з урахуванням різних комунікативних ситуацій у структурних підрозділах вищої освіти; з'ясувати культурологічний потенціал риторики як інтегративної дисципліни у вишах; розробити систему критеріїв оцінки риторико-комунікативної культури представників академічної еліти в цілому та самооцінки окремої елітарної риторичної особистості; подати пропозиції щодо підвищення такого роду кваліфікації освітянам; тощо.

На часі – урахування дослідницького інтересу до провідної ролі університетів у становленні вищої риторичної освіти для кращих представників суспільства та зрощуванні майбутніх державних, політичних і громадських лідерів усіх рівнів та відібраних претендентів до різногалузевих еліт; до оптимального залучення класичної риторичної спадщини до оновлення комунікативної культури суспільства загалом та особистості зокрема; до системних обґрунтувань і впроваджень академічної риторики як інтегративної дисципліни й базової складової у розвитку інституційного потенціалу університетів; до активної апробації отриманих результатів на відповідних заходах і широкого привернення уваги науково-педагогічного й освітянсько-управлінського співтовариства до ефективного вирішення обговорюваних питань.

Нагальна потреба розкриття означеної проблематики стимулюватиме й до пошуків нових граней вивчення риторикознавчих засад комунікативної культури трьох цільових університетських аудиторій – студентської, викладацької та керівницької, – які й становитимуть академічну еліту – теперішню і майбутню. Сподіваємося: побоювання щодо недооцінки значення риторикознавчого компонента в ефективному реформуванні вищої освіти в Україні безпідставні. Чи не так?!